

Bruno, jo també em vacuno!

María Jesús Chacón Huertas
Carmen Ramos

Aquest llibre s'ha fet gràcies al patrocini de GSK

 2021

Autora: María Jesús Chacón Huertas
Il·lustracions: Carmen Ramos

www.weeblebooks.com
info@weeblebooks.com

Madrid, Espanya, 2021

Código: NP-ES-GVX-PINS-210002 (v2) 04/2021

Per què ens vacunem? Qui s'ha de vacunar? Coneixem les malalties que es poden prevenir?

Gràcies a l'eficàcia de les mesures que s'han anat introduint durant el segle passat en el món de la salut, tots els ciutadans, principalment els dels països desenvolupats, hem millorat notablement la nostra salut i amb ella, la nostra qualitat de vida.

Les vacunacions són la prova més concloent que, com diu el refrany: "Val més prevenir que curar".

Amb l'objectiu de donar a conèixer el fascinant món de la prevenció, hem creat aquest conte, en el qual hem treballat amb molta il·lusió i on us convidem a descobrir aquest viatge apassionant que ens acompanya al llarg de tota la nostra vida.

Àrea de Relacions amb Pacients de GSK Espanya

Pròleg.

Les vacunes són uns medicaments molt especials: s'administren a persones sanes per prevenir i evitar que es posin malaltes.

Tots els anys, segons la Unicef, es calcula que, al menys, uns dos a tres milions de nens no moren al món, gràcies a l'efecte protector de les vacunes. Tot un èxit!!

El llibre que tens a les mans té el format d'un conte, però no és un conte qualsevol. És una història entranyable, amb rigor científic, que narra les converses al voltant de les vacunes, d'un avi amb el seu net, i en ocasions amb la pediatra de l'infant. Al llarg de la narració es van desgranant i desvetllant diferents converses, basades en l'evidència científica, sobre la importància de les vacunes, com a eines de salut individual i col·lectiva.

Quan em van convidar a escriure unes paraules a manera de pròleg del conte, i tan bon punt vaig poder llegir el manuscrit inicial, vaig comprovar que aquest conte, que en principi podia estar pensat perquè només els nens coneguessin d'una manera clara i didàctica la importància de les vacunes en el món actual, també podria interessar a totes les persones amb interès en aprofundir en l'apassionant món de les vacunes, nens, joves i adults, pares i avis... espero que tots gaudeixin amb la lectura d'aquest deliciós conte sobre les vacunes.

He de dir que aquest preciós relat, tan ben narrat per la seva autora, María Jesús Chacón, expressa conceptes de vegades complexos, amb paraules molt fàcils d'entendre. A més, el conte ve acompanyat d'il·lustracions que donen molta força al text i a les paraules dels que intervenen en el conte.

I si un cop acabada la seva lectura, vols conèixer altres aspectes d'interès de les vacunes, et convido a que continuïs amb la lectura de l'epíleg del conte. Potser també et puguin interessar algunes coses que allà s'expliquen...

Luis Ortigosa.

Pediatre. President de la Societat Canària de Pediatria de Santa Cruz de Tenerife.

Membre del Grup Tècnic de Vacunes del Govern de Canàries, i Assessor Intern del CAV-AEP (Comitè Assessor de Vacunes de l'Associació Espanyola de Pediatria).

Des de molt petit has estat un nen molt especial. Sí, ja sé que estàs pensant que tots els avis diem el mateix, però no, aquest cop no et dono la raó. Em sento tan afortunat d'haver compartit tantes converses amb tu i tants bons moments que ara, ara que tens catorze anys, ha arribat el moment de donar-te una cosa molt especial, una cosa que he estat planificant durant molt de temps.

He de confessar-te, això sí, que he tingut una molt bona còmplice, sense la qual hauria estat impossible acabar el meu regal a temps. Bé millor dit, el nostre regal. Tant de bo no perdís mai aquest interès que tens sempre per voler saber una miqueta més.

No ho endevines, Bruno? Espero que t'agradi tant com a nosaltres. Crec que ha quedat molt bé! Estic desitjant veure la teua cara de sorpresa en veure'l...

maig 2017

La setmana passada vas fer 6 anys i avui, com que el pare i la mare estan treballant, t'acompanyaré jo a la revisió. Aquesta vegada et toca posar-te la vacuna. Recordo que estaves tan content perquè faltaries a classe a la tarda que gairebé se't va oblidar que t'anaven a punxar. Jo intentava convèncer-te que era bo per a tu, però tu insisties que no entenies per què.

— Però avi, si no estic malalt, per què em punxen?

— A veure, com t'ho explico... Te'n recordes quan vam veure la setmana passada el partit d'hoquei sobre gel?

— Sí, avi, va ser una passada. Els jugadors anaven tan tapats que gairebé no es veien, oi que sí?

— Sí, sí, Bruno. Estaven tan protegits amb el casc i les proteccions que amb prou feines es distingien.

— Això és perquè així no es fan mal si xoquen, oi?

— És clar que sí, veus? Doncs just això és el que passa amb les vacunes. Igual que el casc protegeix els jugadors d'hoquei o et protegeix a tu quan vas amb bicicleta, en posar-nos les vacunes ensenyem al nostre cos a defensar-se. Les vacunes ens ajuden a prevenir malalties i a protegir-nos a nosaltres mateixos i als que ens envolten. Per això és tan important seguir les pautes que ens indica el nostre metge i vacunar-nos. No sé si m'explico...

— Sí, avi. Vols dir que igual que els cascs ens ajuden a no fer-nos mal, les vacunes són com... si fossin els nostres cascs?

— Molt bé Bruno, ets un noi molt llest!

Just en aquest moment vam arribar al consultori i just acabàvem de seure quan la infermera va sortir a trucar. Nosaltres érem els últims.

— Però, què et passa, petit?
— Res, avi, no em passa res.

Però no era veritat, jo sabia que et passava alguna cosa. No havies dit ni una paraula des que havíem entrat, i quan tu no deies res significava que alguna cosa no rutllava. Van passar uns deu minuts fins que es va tornar a obrir la porta. Ens vam aixecar d'un bot i vam entrar.

— Caram, Bruno, com has crescut, fa molt que no vens a veure'm! –va exclamar la pediatra.
— Hola! Com que no em poso malalt. –li vas contestar.

— Que bé! Això és perquè ets un nen molt saludable i fort. I tens molt bones defenses. Avui et toca revisió i vacuna: primer, farem la revisió. I després, ja veuràs, que gairebé ni notaràs la punxada, serà com una pessigadeta. A més, tan bé que et portaves de petit...

— De veritat, no plorava?

— No, no, i ara. Recordo que l'última vegada eres tan petit que et vas quedar mirant fixament un dibuix que tenia damunt de la llitera i pam! llavors vam aprofitar per punxar-te. Au, va, Bruno, lleva't les sabates i puja't aquí per pesar-te.

Estava clar que per molt que el teu pediatre i la infermera intentaven que t'oblidessis de la punxada, no deixaves de pensar-hi. A cada pregunta que et feien els contestaves amb un simple sí o no, fins que a la fi vas gosar a deixar anar el que estaves pensant:

— I si no em vacuno, avi? M'ha dit que estic fort, que tinc moltes defenses...

Llavors ens vam mirar els tres somrient i just quan t'anava a respondre la teva pediatra, la doctora Alegria, m'ho va impedir:

- Tinc una idea! Com ets l'últim pacient del matí i tenim temps... Vols que t'expliqui una història?
- Sí, pot fer-ho, avi?
- Oi, i tant que sí.
- Ja veuràs, és una història basada en fets reals.
- Això vol dir que és... de les de veritat?
- Sí, sí, Bruno, em va passar a mi quan era jove...

Va passar l'estiu que vaig fer dinou anys. Just quan vaig acabar el primer any d'universitat... Les meves amigues i jo portàvem més d'un any planejant un viatge a l'Índia. Ens encantava llegir sobre la seva cultura. Adoràvem el te, ens atreïen els seus costums, els seus balls... Era el viatge ideal per a nosaltres, així que el vam organitzar amb tota la il·lusió del món.

Totes sabíem que ens hauríem de vacunar, però una de les meves amigues va dubtar fins a l'últim moment. Deia que no era tan important vacunar-se perquè a Espanya ja ens vacunàvem. Jo vaig intentar convèncer-la, explicant-li el que m'explicava el meu metge: "El nostre cos no està acostumat a algunes malalties que existeixen a l'Índia, així que hem enfortir-lo i protegir-lo per prevenir possibles malalties."

Al final, com et pots imaginar, no la vam convèncer i totes ens vam vacunar, tret de la Maria. I saps què va passar? Doncs que no vam gaudir del viatge dels nostres somnis perquè la Maria es va posar malalta i vam haver de portar-la a l'hospital. Va estar empiocada gairebé una setmana, li feia mal tot el cos i va tenir febre. Afortunadament es va recuperar i vam poder tornar a casa sanes i estàlvies.

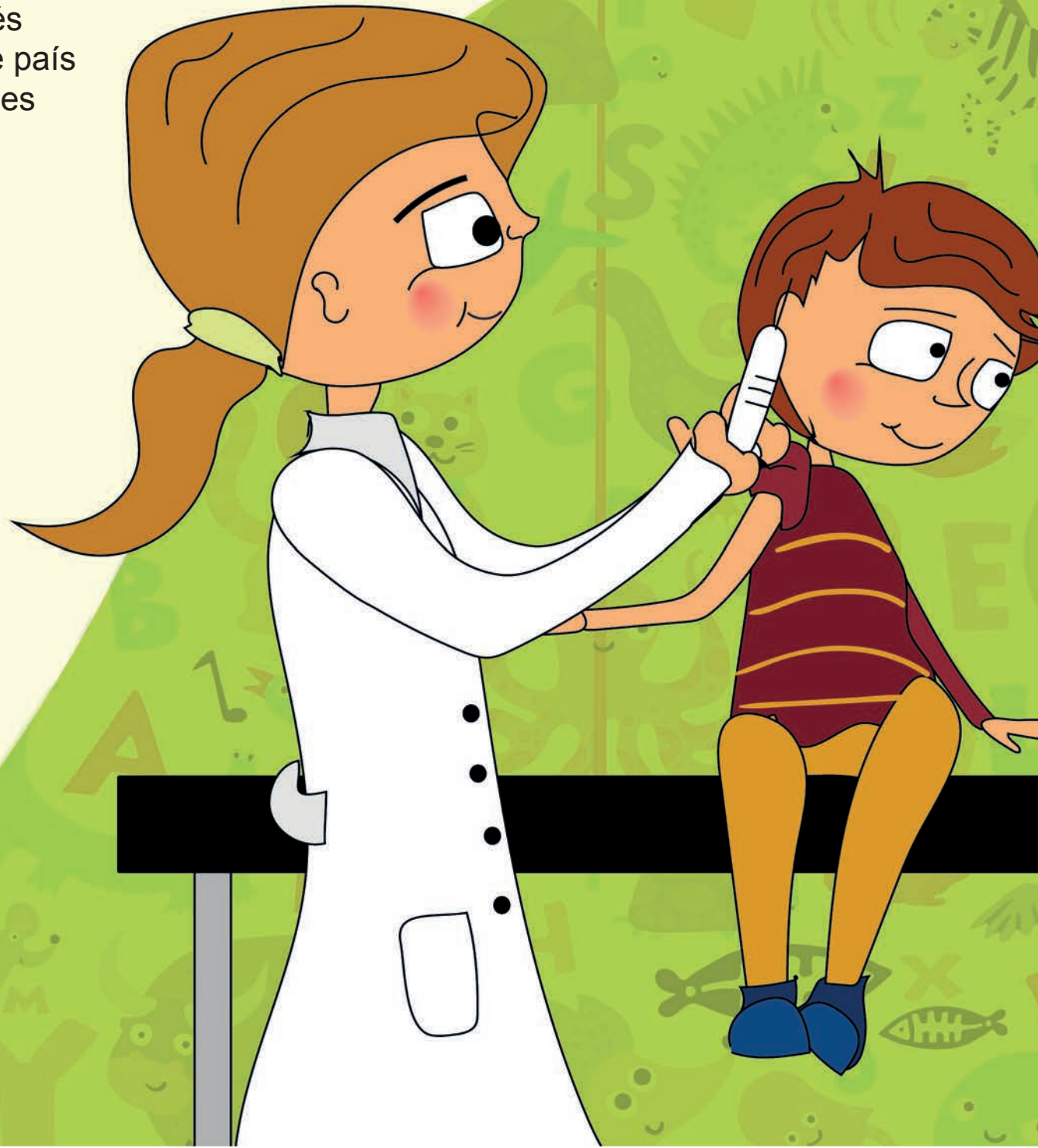
— Veus, Bruno, entens ara com d'important és vacunar-se? Abans de fer un viatge a un altre país hem de comprovar que ens hem posat totes les vacunes que ens recomana el metge.

— Sí, doctora, ho he entès... Llavors, em pot posar avui moltes vacunes?

— Ha, ha, ha!

— No, petit, no. Hem de seguir unes pautes de vacunació, **cada vacuna al seu moment**, Bruno. Encara que tu no te'n recordis, ja te n'hem posat moltes. Has portat la cartilla? Me la mostres? Fixa't, aquí ho tens apuntat. Vam començar a vacunar-te quan només tenies dos mesos, seguint les recomanacions oficials de les autoritats sanitàries. Però això ja t'ho explicaré un altre dia. Ara, seguim amb la revisió...

Estaves escoltant a la teva metge amb tanta atenció que, un cop més, la infermera va aprofitar aleshores per punxar-te. Tenia raó. Ho va fer tan bé que tot just vas deixar anar un lleu "ai!" i ja està.

Quan la infermera va comprovar que estaves perfectament i que no tenies cap reacció adversa, ens va deixar marxar cap a casa.

— Avi, a que ara estic més fort?

— Sí, sí, Bruno. Ara és com si portessis el casc posat sempre, ha, ha, ha.

Des d'aleshores era estrany el dia que no ens preguntaves alguna cosa relacionada amb les vacunes. Tenies tanta curiositat per saber on es fan, qui i com les fan, si tots els nens del món es vacunen... que els teus pares i jo ens documentàvem com podíem per intentar contestar a les teves preguntes. De vegades, quan em preguntaves alguna cosa que no sabia respondre, aprofitava per explicar-te el que jo havia viscut.

— Saps què, Bruno? Tenim molta sort perquè ens ha tocat viure en una època en què existeixen les vacunes. Sens dubte, **són un dels millors invents de l'home**. Quan jo era jove només podíem protegir-nos d'algunes malalties.

— Només d'algunes?

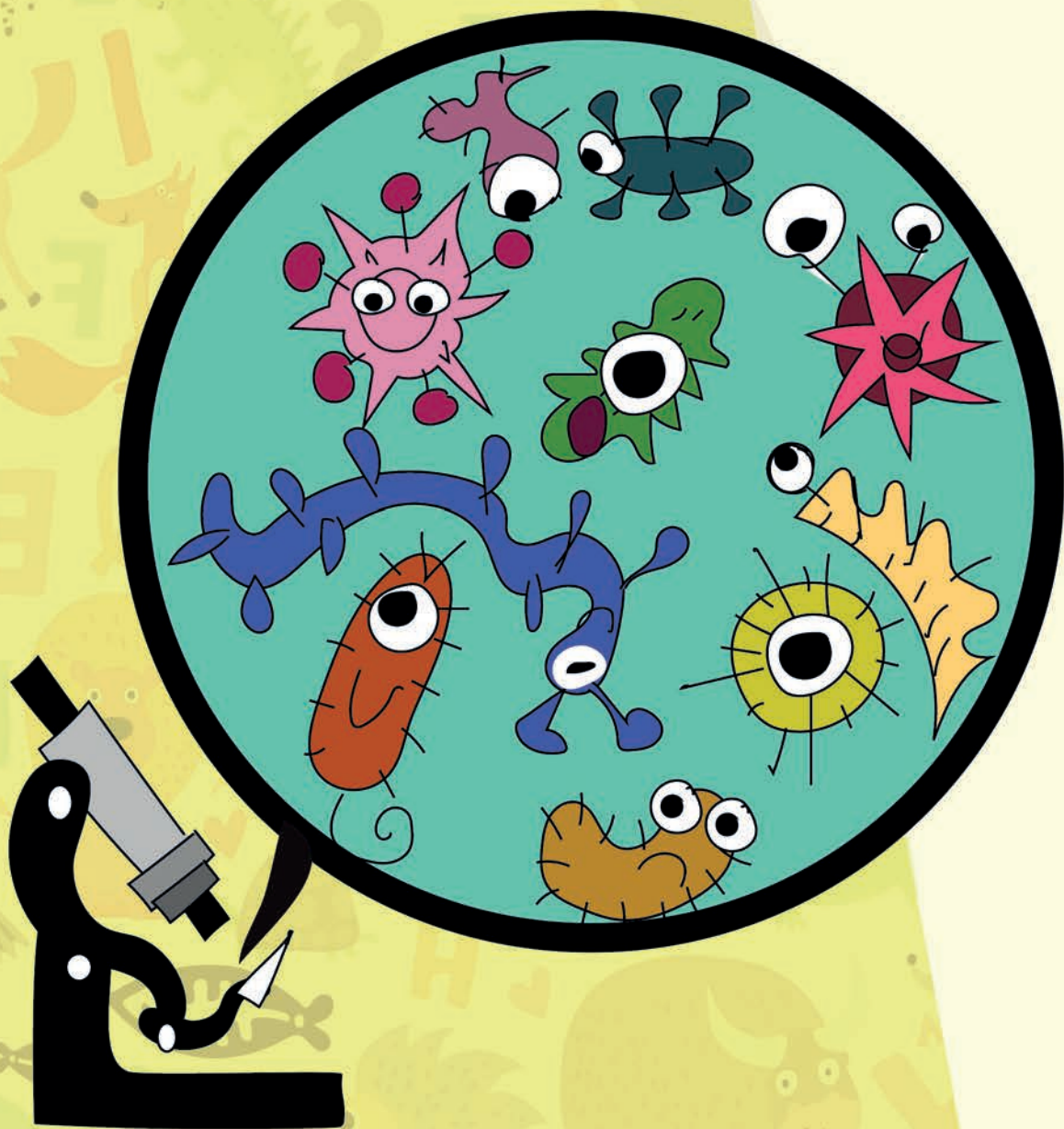
— Sí, sí, ara ens protegim de moltes més. Mira el meu braç, veus aquest petit senyal? És d'una vacuna. Els teus pares també la tenen, l'has vist?

— És veritat, és clavadeta!

— Abans venien a l'escola a posar-nos les vacunes. Imagina't, per a nosaltres sí que era una novetat. Ja saps que quan jo tenia la teva edat no hi havia internet. Llavors no teníem tanta informació com ara. Recordo que una de les vegades que van venir a l'escola, la infermera va tractar de tranquil·litzar-nos explicant a la pissarra en què consistia una vacuna. Ho va fer tan bé que ho recordo com si fos ahir.

— Si us plau, explica-m'ho avi!

— Espera. Tens paper i llapis? Jo també prefereixo dibuixar-t'ho. A veure si m'explico tan bé com ella. Veuràs, ens va explicar que les vacunes contenen els gèrmens, adormits o debilitats, que causen la malaltia contra la qual ens vacunem. Així, mentre aquests gèrmens dormen, el nostre cos els va estudiant i a poc a poc va creant una espècie d'escut per protegir-nos. I què passaria si aquests gèrmens despertessin? Doncs que aquest escut ens defensaria d'ells. Per això és tan important que ens vacunem. En el cas que ens contagiéssim d'alguna malaltia, si ja ens hem vacunat contra ella, no acabaríem anant a l'hospital perquè ja hem entrenat al nostre cos perquè es defensi ell tot sol.

— És clar, això és el que li va passar a na Maria, l'amiga de la meva pediatra, oi que sí? Com que no es va voler vacunar, va acabar a l'hospital.

— Això mateix, filllet!

— Saps què, avi? Ja sé el que vull ser de gran.

— Però si encara falta molt per a això...

— Ja, però ho sé. De gran vull ser dels que fan les vacunes, com es diuen? Vacu, vacu... vacunistes?

— Ha, ha, ha, aquesta paraula no existeix! Els que fan les vacunes són els científics o els especialistes en biologia, per exemple. No et creguis que les vacunes es fabriquen d'un dia per l'altre, eh? Fer una vacuna pot costar molts, però que molts mesos o fins i tot anys. D'aquí a uns anys, quan vagis a l'institut estudiaràs biologia. Ja veuràs, estic segur que t'encantarà, Bruno!

Maig 2019

— Avi, la doctora Alegria m'ha preguntat avui per tu. Com que fa molt que no et veu...

— És veritat, no sé... quan va ser l'última vegada que ens vam veure? La propera vegada t'acompanyaré jo al metge, d'acord?

-Sí, si us plau! Avi..., i si quan tu eres petit havia només algunes vacunes, llavors als teus pares els van vacunar mai?

— Sí, sí, alguna vacuna els van posar. El meu pare m'explicava que abans hi havia moltes malalties contagioses que van provocar milers i milers de morts per tot el planeta. Afortunadament, avui en dia tenim vacunes disponibles per a aquestes malalties. Recordo que sempre em parlava de la verola. Em deia que havia estat una de les epidèmies més antigues i, sobretot, una de les pitjors perquè havia causat milions de morts infantils. Encara sort que els científics van aconseguir descobrir la vacuna contra la verola i gràcies a ella hem aconseguit eradicar-la.

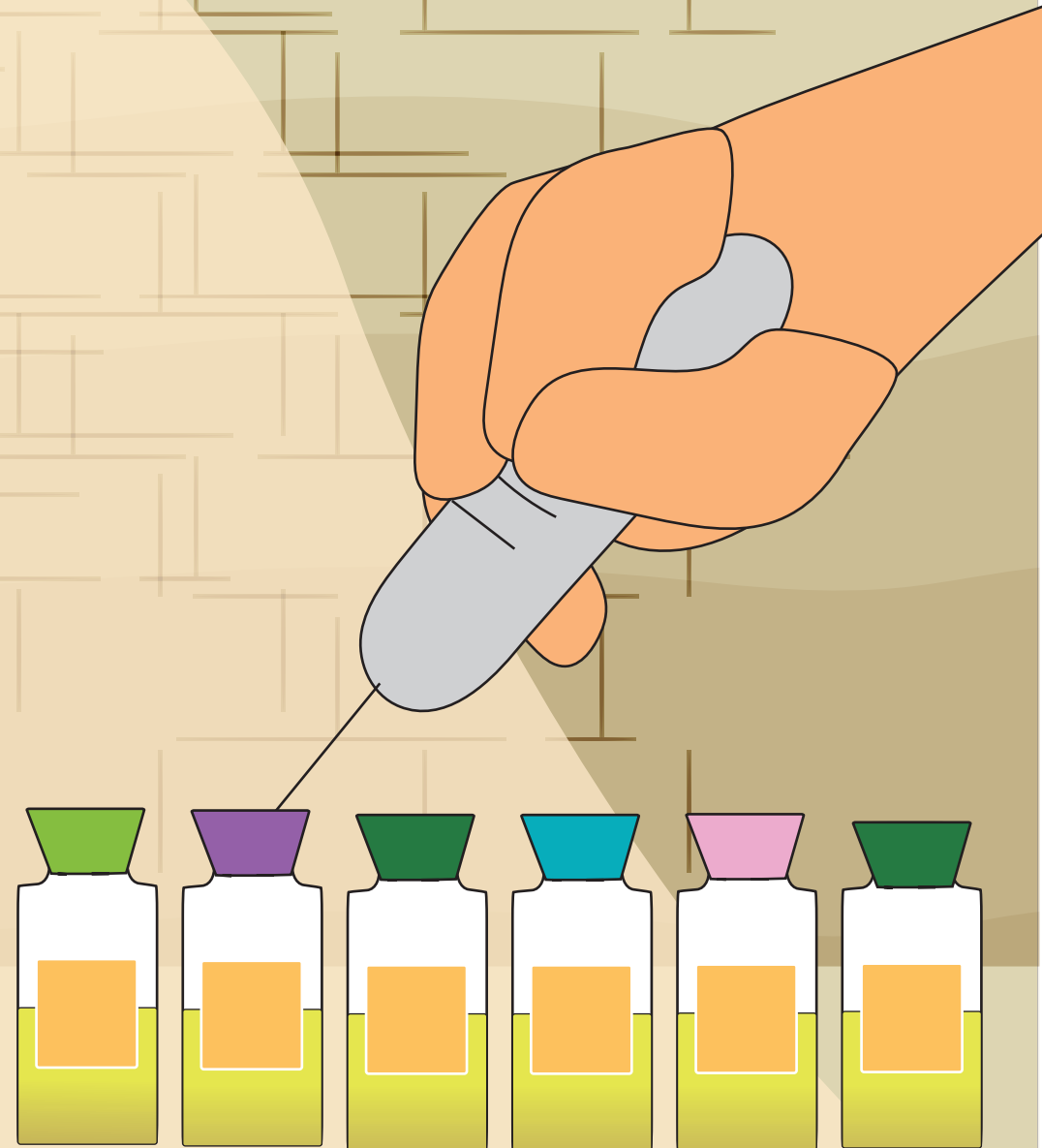

— Eradicar vol dir que ha desaparegut, avi?
— Sí, petit, sí. Gràcies a les vacunes ni existeix ja la verola ni moltes altres malalties que conviuen amb nosaltres.
— Que bé, avi! Però, i... què passaria si deixéssim de vacunar?
— Doncs que tornarien a aparèixer brots d'aquestes malalties que ja no existeixen i tornarien a causar de nou milers de morts innecessàries. Però encara hi ha una cosa pitjor que una epidèmia...

— Pitjor encara?
— Sí, sí. Imagina't que en uns anys aparegués una malaltia nova i que fos molt contagiosa. I que s'estengués per tots els països amb tanta rapidesa que fos impossible frenar la seva propagació. Llavors no parlaríem d'una epidèmia, en aquest cas parlaríem d'una **pandèmia**. A Espanya, fa gairebé un segle, vam viure una pandèmia horrible, la de la grip, en la qual també van morir milions de persones.

— Ostres... avi! Els teus pares van viure aquesta pandèmia, no?

— És clar que la van viure, Bruno! Però en fi, que en qualsevol moment podrien tornar a sorgir malalties contagioses que provoquessin una altra pandèmia com la de llavors. Que hagin passat ja no vol dir que no tornin a passar.

— De veritat? Creus que podríem viure una pandèmia ara, avi?

— És clar que ho crec, rei! Però bé, no cridem al mal temps... Parlant de la grip, saps que la gent gran ens posem una vacuna de la grip cada any a la tardor?

— No, no ho sabia. Però... si tu no ets gran, avi!

— Ja voldria no ser-ho! Ha, ha, ha!

— I als nens no ens vacunen contra la grip?

— Doncs alguns països sí que ho recomanen, però no tots. Tu ets jove i les teves defenses tan joves com tu. Veus les meves arrugues, Bruno? La meva pell s'arruga perquè em faig gran. Doncs al meu organisme li passa el mateix, també es fa gran. El meu sistema immunitari, o el que és el mateix les meves defenses, va envellint poc a poc de manera que quan m'ataca un virus o un bacteri el meu cos ja no respon tan ràpid com quan era jove. Per això als grans ens recomanen vacunar-nos contra la grip, per estar sans i forts com tu.

— Jo no vull que et posis malalt, avi. Vacuna't sempre que t'ho digui el teu metge. D'acord?

— He, he, he! És clar que sí, ja saps que sempre segueixo les pautes que m'indica el meu metge, Bruno.

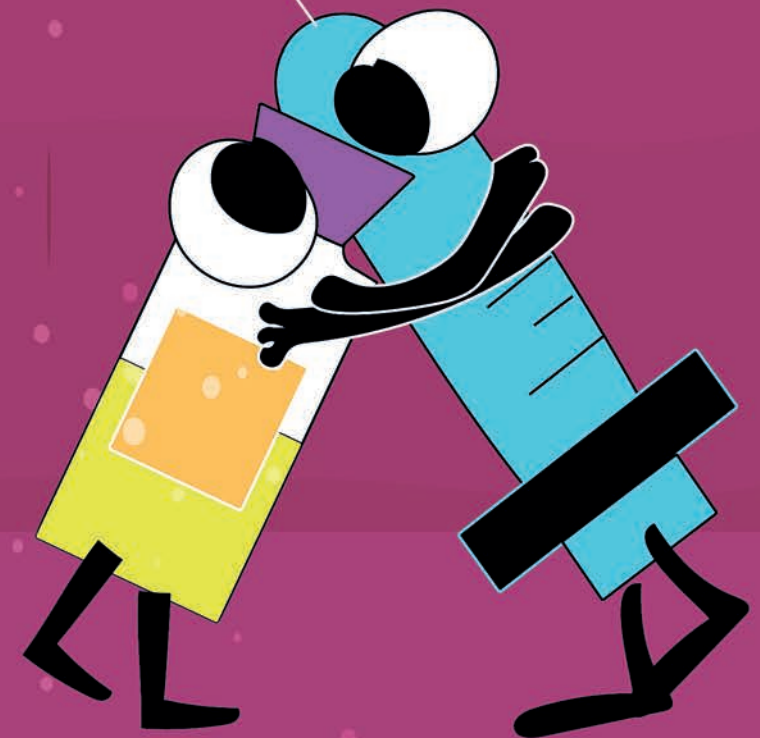
Maiq 2021

La setmana passada vas complir deu anys, que gran que et fas, filllet! Avui sí que em toca acompanyar-te a la revisió perquè el pare havia de treballar i la mare havia d'anar al metge. Aquesta vegada tornàvem a tenir la consulta a última hora del matí. Sequeixes sent un nen tan sa i tan fort que gairebé no visites a la teua pediatra...

— Saps que avui no em toca posar-me cap vacuna, avi?
— Ja, m'ho va dir el pare ahir a la nit. Avui només revisió. Ja m'he vacunat jo per tu.
— És veritat! Ja t'has vacunat de la COVID-19, avi. Que valent! Els meus amics diuen que soc un pesat perquè sempre presumeixo que has estat un dels primers a vacunar.

— Bé, Bruno, tampoc n'hi ha per tant. En cap moment vaig dubtar a fer-ho. Ja saps que sempre et dic que **les vacunes són els medicaments més segurs que existeixen**. Doncs si no m'hagués posat la vacuna de la COVID-19, no seria coherent amb el que et dic, oi? Confio plenament en les vacunes. Era el millor per a mi i per als altres... Recordes quan et deia que podríem viure una pandèmia?

— Sí, avi, no m'ho podia creure. Li explicaré als meus nets com l'hem viscut igual que tu em vas explicar allò dels teus pares. Sort que els científics de tot el món van accelerar el procés de fabricació de la vacuna!

— Sí, Bruno, encara sort. Però que ho acceleressin no vol dir que sigui de mala qualitat o poc segura, eh? Una vacuna no es comercialitza mai fins que no s'hagi demostrat una i altra vegada que és de bona qualitat, segura i eficaç. Aquesta pandèmia s'ha frenat gràcies a aquestes vacunes, però no oblidis mai que, tal com indiquen les autoritats sanitàries, **les vacunes són necessàries durant tota la vida**. Saps que les senyores embarassades també es vacunen?

—Ah, sí? No, no ho sabia. Llavors, a la mare la van vacunar?

— Sí, és clar, a la teva mare la van vacunar quan tu eres a la seva panxa, per això vas ser un nadó tan sa.

— Ehhh, què té a veure això?

Reconec que no sabia gaire bé com explicar-te què hi tenia a veure, però com en aquell instant la infermera ens va cridar, de seguida se'm va acudir la solució.

— Va Bruno, ens toca! I si li demanem a la teva pediatra que ens expliqui què té a veure? Segur que ho farà millor que jo.

— Molt bé, avi!

La doctora Alegria es va acostar a saludar-te descambuixant-te afectuosament els cabells. Com es nota que adora la seva feina!

— Però Bruno, que alt i que maco estàs!
— Hola doctora, gràcies! – li vas contestar una mica avergonyit. – Ja sé que avui no em toca vacuna, però puc fer-li una pregunta?
Bé, millor dues.
— Ha, ha, ha! –és clar que sí, Bruno. Les que vulguis. Ets l'últim del matí, així que soc tota teva.

— És que el meu avi diu que jo estic tan fort perquè la meva mare es va vacunar durant l'embaràs. I no ho entenc.

— Ara t'ho explico, Bruno. Quan vacunem a les futures mares durant l'embaràs aconseguim que la sang materna tingui més defenses. Saps com anomenem també a aquestes defenses?

— Sí, es diuen anticossos. Ens ho va explicar l'altre dia la mestra de ciències.

— Molt bé, Bruno! Quan vam vacunar la teva mare embarassada, et vam passar algunes de les seves defenses. I aquestes defenses són les que et van protegir de possibles infeccions greus durant els primers mesos.

— Llavors, encara tinc aquestes defenses que em va passar la mare?

— Bona pregunta, Bruno. No, no. Aquests anticossos van desaparèixer quan tenies entre sis i dotze mesos. Ja saps que la teva primera vacuna te la vam posar als dos mesos. Anem a fer una ullada al teu cartilla! La tens per aquí?

La doctora Alegria et va explicar una a una les vacunes que ja t'havies posat i les que encara et faltaven.

— Llavors quasi totes ens les posem quan som petits, oi?

— Sí, la majoria durant els dos primers anys de vida. Per què? Doncs perquè si us vacunem abans dels dos anys, a més de protegir-vos a vosaltres de possibles infeccions, també evitem que contagieu a altres nens a l'escola bressol, per exemple...

— Doncs quan jo anava a la llar d'...

De sobte, algú va trucar a la porta. Tot i que la infermera va dir "endavant", no va entrar ningú, així que es va acostar ella a obrir-la.

— Mami, quina alegria! –vas exclamar fent-li un petó ben gros.

— Passi, arriba vostè a temps!

- Em sap greu interrompre així, però he acabat la consulta abans del previst i he decidit acostar-me. Heu acabat ja?
- No, no! Si encara no hem començat la revisió. Fa un moment parlàvem de vostè...
- De mi, i això?
- Doncs, ja sap, el seu fill i el seu entusiasme per les vacunes.
- Però Bruno, fill, no siguis tan pesat. De petit no parava de dir-nos que de gran volia ser vacunista, oi que sí pare?

La teva pediatra i la infermera van esclatar de riure en escoltar aquesta nova professió. Al principi, et vas avergonyir una mica del comentari de la mare, però després vas acabar rient amb nosaltres.

- Això era fa molt, filla! –et vaig defensar picant-te l’ullet.
- Tens raó, pare! El cas és que el meu fill, ja el coneix vostè, doctora Alegria. Sent tanta curiositat per tot que al final acabarà sent doncs, el que ell vulgui, és clar.

— Mare, explica-les això de... quan jo anava a la llar d'infants, si us plau!

— El què, quan tots es posaven malalts?

— Sí, això, mami.

— Res, que al Bruno li encanta que li expliqui que quan era petit gairebé tots faltaven a la llar d'infants perquè agafaven algun virus. I ell, en canvi, mai es posava malalt.

— Es posaven malalts perquè... a les seves mares no li van posar la vacuna?

— No Bruno, no. Segur que les seves mares van rebre la vacuna i ells també es posaren les seves a temps. El que passa és que quan els nens tenen menys de cinc anys són més propensos a contraure malalties perquè el seu sistema immunològic no ha desenvolupat encara les defenses necessàries per lluitar contra les infeccions.

— Ah, molt bé! Llavors quan ens posem les vacunes i les nostres defenses ja estan fortes, ens valen per a tota la vida?

- Bruno fill, prou de preguntes, que ja és molt tard.
- No pateixi, és el meu últim pacient. Li he dit que em podia preguntar el que volgués.
- Parli'm de tu, si us plau! Si ja som gairebé família, ha, ha, ha. Quan acabem la consulta, m'agradaria dir-vos una cosa important, d'acord?
- El mateix dic, ja ens coneixem prou com per tutejar-nos. Ens ho expliques ara? —li va respondre l a doctora a la mare.
- No, no, ara no. Després, quan acabem.
- Estàs bé, filla?
- Sí, sí, pare, estic fenomenal!

— A veure, Bruno, responc a la teva pregunta. No, no valen per a tota la vida. Algunes de les vacunes que ens posem de petits no suposen una immunitat duradora, és a dir, no ens valen per a tota la vida. Perquè segueixin tenint efecte **hem de seguir unes pautes de vacunació**, tornant-nos a punxar una dosi que reforci els seus efectes. Si no ho féssim així, tornaríem a tenir risc d'emmalaltir. Mostra'm la teva cartilla, veurem algun exemple. Uhm... veus? Fixa't aquí, seguint les recomanacions oficials, et vam posar una dosi de la varicel·la quan tenies quinze mesos i una altra quan tenies 4 anys.

— I si alguna vegada em retardo quan em toca posar-me una vacuna, em passaria alguna cosa?

— No, no et passarà res. Encara que sempre et dic que cada vacuna al seu temps, la majoria de les vacunes es poden posar a qualsevol edat i, si se'ns oblida alguna dosi no hauríem de començar de nou perquè ens seguirien fent efecte, encara que hagi passat més temps del recomanat. Ens la posaríem i ja està.

— És que l'altre dia vaig buscar a internet i vaig llegir que no ens podem vacunar si no ens hem vacunat quan ens toca.

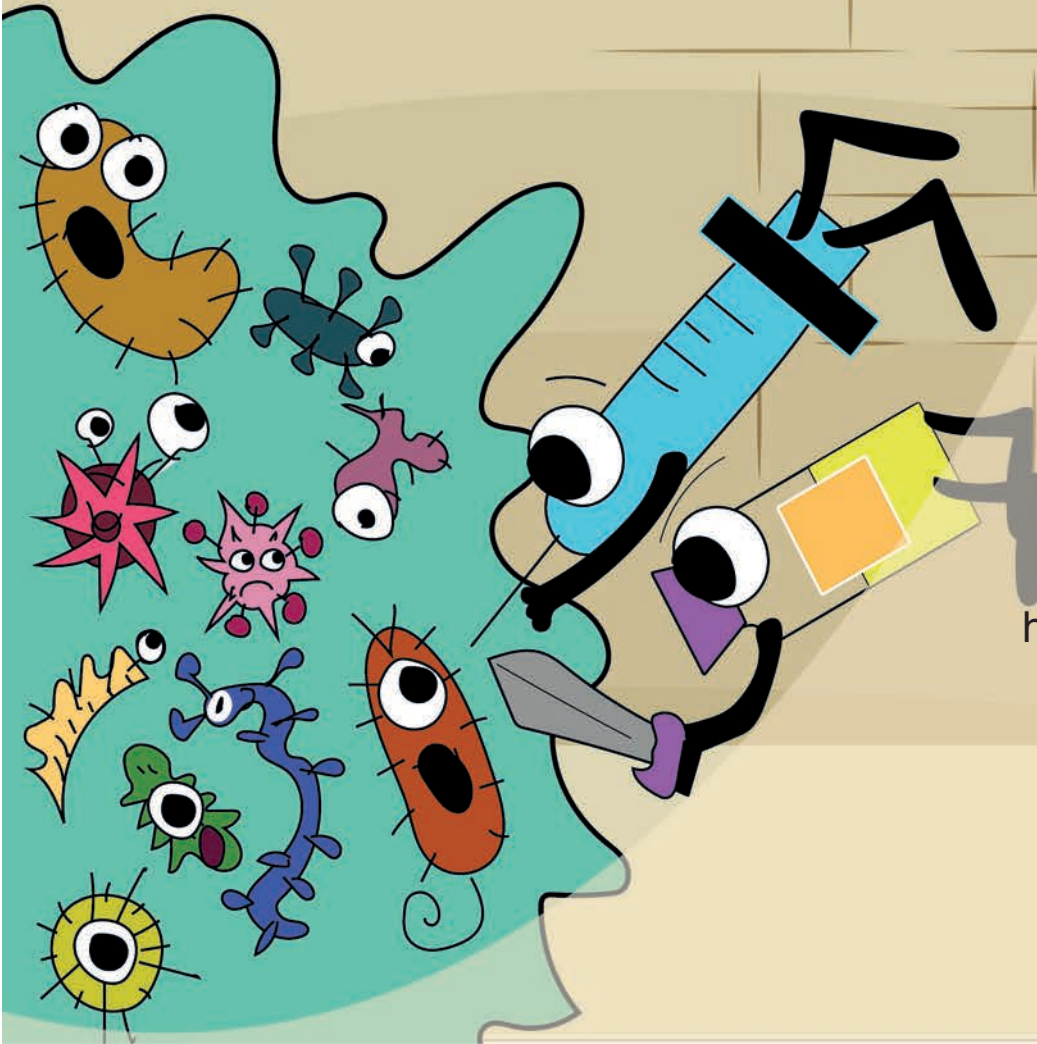
— Així que li vas consultar al dr. Google, oi Bruno? Després t'apuntaré dues pàgines on podràs consultar tots els dubtes que tinguis sobre vacunes, d'acord? Fixa't si és perillós el dr. Google que si no arribes a fer-me aquesta pregunta, t'hauries cregut el que has llegit. Que el senyor Google tingui resposta per a tot, no vol dir que digui sempre la veritat, bufó. Cal saber on buscar la informació, no ho oblidis mai.

Mentre la doctora Alegria apuntava en un paperet les dues adreces d'internet que et va donar, la teva mare no parava de gesticular-me impacient perquè tallés ja la conversa. I això vaig fer:

— Bé Bruno, seguirem parlant un altre dia, d'acord? Li havies dit a la doctora un parell de preguntes i ja en van unes quantes més, ha, ha, ha.
— És veritat, em sap greu!

— No pateixis, bufó, a mi també m'encanta parlar de les vacunes. Sí que és una mica tard, sí. Va, anem a la revisió! Només una coseta més: no dubtis mai que les vacunes són medicaments molt segurs. Fins i tot quan les circumstàncies obliguen a accelerar el seu procés de fabricació, com el que hem viscut amb la COVID-19, els països no la subministren a la població fins assegurar-se'n de la seva seguretat. És clar que, com la resta de vacunes, les vacunes de la COVID-19 també han provocat lleus reaccions adverses, com una mica de febre o un lleu dolor a la zona de la punxada.

- Mama! Jo he tingut febre alguna vegada?
— No, Bruno! No has tingut mai cap reacció adversa.
— Això és el normal, Bruno ! Apa, i ara la revisió! Treu-te les sabates i puja aquí per pesar-te.

Havia estat una consulta tan intensa que va ser just en aquest moment quan vaig decidir que totes aquestes converses no havien de desaparèixer mai. Jo no volia oblidar-les i m'il·lusionava pensar que a tu també t'agradaria recordar-les sempre. Així que em vaig decidir a fer-ho, encara que per això necessitaria l'ajuda d'alguna persona experta. I, és clar, sens dubte, aquesta experta era la teva pediatra. Parlaria amb ella en acabar la consulta.

— Bé Bruno, estàs perfecte! Segueix així i no triguis tant a venir-me a veure, d'acord? Quan vulguis, seguirem parlant de vacunes...

— Vostè és... científica, doctora?

— No Bruno, i ara. El que passa és que a mi, com a tu, també m'agrada molt aquest tema. Tu sí que esdevindràs un gran científic, com segueixis així.

— Tant de bo, m'encantaria! –vas dir, orgullós.

— Gràcies per tot, doctora! Bé... i ara que hem acabat, us dono la bona nova...

— És veritat! Per què has anat al metge, mare?

— És que no se'm nota a la cara? Ja t'encarregaràs tu que el teu germanet no tingui por a les vacunes, oi que sí, Bruno?

— Filla! Però quina alegria més gran! Un altre net o... neta, qui sap!

— De debò, mare? Un germanet!

— Enhorabona! – van exclamar la infermera i la teva pediatra.

— Li posarem totes les vacunes necessàries perquè estigui tan sa i fort com tu, Bruno. –et va indicar la infermera.

— És clar! I mare, recorda-te'n que tu també t'has de vacunar per passar-li forces al meu germanet, eh? Podré anar amb tu?

— No, no. Tu hauràs d'anar a classe.

La mare i tu vau sortir la mar de contents de la consulta. Us vaig dir que m'esperéssiu a fora perquè jo havia de parlar amb la doctora Alegria d'un assumpte personal. Tan bon punt li vaig explicar el meu pla, es va oferir immediatament a ser la meva còmplice.

— És una excel·lent idea, quina sorpresa! Al Bruno li encantarà!

— Crec que és una bona manera de que les nostres converses no caiguin en sac foradat. En Bruno tindrà un bonic record, no li sembla?

— És clar que sí!

— Llavors jo ho vaig escrivint en paper i després vostè el revisa i el passa a ordinador. Ja sap que això de la tecnologia no és el meu fort. Quedem així, doncs?

— Perfecte, compti amb mi per al que necessiti! Li deixo la meva targeta, aquí baix està el meu telèfon. Ja sap que els divendres a última hora és un bon dia per quedar, però per si de cas, truqui'm abans.

— Així ho faré! Però, si us plau, a mi també parli'm de tu, que si no semblo un avi, ha, ha, ha. Ah! I gràcies per ajudar-me, doctora. Fins aviat!

Ens vam anar a casa en el cotxe de la mare. El teu pare ens va trucar perquè era tard i estava amoïnàt. Li estranyava que no haguéssim arribat a casa encara. Havia preparat la taula per als quatre...

— Pare, que t'has equivocat. No som quatre, som cinc!

— Ha, ha, ha! És veritat, pensava que la mare encara no us ho havia explicat.

— Sí! Al final, ha vingut al metge amb nosaltres i ens ho ha dit. Uhm... quina gana que tinc!

Quan vam començar a dinar i el pare et va preguntar com havia anat la revisió, tu et vas posar a explicar-li tot el que havies après sobre les vacunes...

Maig 2025

La setmana passada vas complir catorze anys. Recordo que les nostres converses sobre les vacunes van començar quan tan sols tenies 6 anysets. Qui ens havia de dir llavors, Bruno, que estàvem a punt de viure una nova pandèmia. Per descomptat, després de la COVID-19, el teu interès pel món de les vacunes es va multiplicar encara més. No et causes de llegir i investigar pel teu compte. Sempre vols saber més. Estàs a punt d'acabar el teu segon any d'institut, i ja ets gairebé un expert en vacunes.

El teu professor de ciències està encantat amb tu. No para de repetir-li a la mare que arribaràs molt lluny, que seràs un científic de renom... Mentrestant, la teua pediatra i jo seguïem endavant amb el nostre pla. L'altre dia vam decidir que t'ho donariem el dia que et possessis la vacuna dels catorze anys. Era el moment idoni! I tu entretant, per no perdre el costum, seques com sempre: tan aviat com podies trobaves un forat per explicar-me...

— Avi, vine, mira el que posa aquí! —em vas dir assenyalant la pantalla de l'ordinador. Te'n recordes d'aquell conte que em vas explicar quan era petit?

— Quin conte, Bruno? Te n'he explicat tants...

— El que et van explicar a tu a l'escola: que les vacunes contenen una petitíssima part del germen que causa la malaltia, o una versió adormida o molt feble que quan entra al nostre cos no causa la malaltia, sinó tot el contrari...

— Ah, el que ens va explicar la infermera!

— Sí, aquest! Veus? És el mateix que posa aquí: quan un virus o un bacteri entra en el nostre cos, es multiplica i ataca a les cèl·lules, produint una infecció. Llavors l'organisme en reconèixer-lo com un cos estrany fa que el nostre sistema immunològic activi els seus mecanismes de defensa fins que els anticossos l'identifiquen i destrueixen les cèl·lules infectades. Aquests gèrmens dolents eren els virus o els bacteris...

— És clar! Quan te'l vaig explicar devies tenir sis o set anys. Si no te l'hagués explicat així, amb això dels gèrmens, no hauries entès res. Eres massa petit per entendre-ho. Però aquesta pàgina és segura, Bruno? És del dr. Google o de la dra. Alegria?

— Ha, ha, ha, que graciós! Només cerco a les pàgines que em va indicar la meva pediatra. I, saps allò de la memòria, avi?

— Què és això de la memòria, Bruno? Crec que tampoc me'n record, ha, ha, ha!

— Em refereixo al fet que el sistema immunològic té memòria, ha, ha, ha.

— Bé, alguna cosa sé...

— T'ho explico? Mira... sabem que quan ens ataca un virus per primera vegada la nostra resposta immune és lenta. La part bona és que com que el nostre cos recorda als seus enemics, en el cas que ens tornés a atacar el mateix virus o bacteri, el nostre sistema immunològic actuaria molt més ràpid i el cos eliminaria a l'enemic abans de desenvolupar la malaltia. Per això són tan importants les vacunes. T'he embullat molt?

— No, i ara, tot el contrari. El que vols dir és que les vacunes simulen una infecció per entrenar el sistema immunològic, oi?

— Això mateix, avi. Les vacunes aprofiten la memòria del sistema immunològic. El que passa és que aquests anticossos de vegades perden la seva força amb el pas el temps. I és aleshores quan necessitem les vacunes de reforç, com la que em toca a mi ara, als catorze.

— I, quan has d'anar a posar-te-la?

— Em va dir la mare que la setmana que ve. Ja ho saps, aniré a darrera hora, avi. Hi aniràs amb mi?

La mare ha d'anar a recollir al Nicolás.

— És clar que hi aniré! A més, he d'acabar d'enfilat unes cosetes amb la teva pediatra.

— Quines cosetes?

— No, no. Res, coses nostres.

— Molt bé, avi! Per cert, t'he dit que la doctora Alegria m'està ajudant a fer una feina?

Ja ho crec que ho sabia, però vaig dissimular com vaig poder. Em vaig fer el ronso per no aixecar sospites.

— No, no m'ho havies explicat. I això?

— És que a classe de ciències hem de fer un treball en grup sobre "Els grans invents" i he convençut als meus amics perquè el fem sobre les vacunes.

— Bona elecció, és clar que sí! Ja saps que per a mi les vacunes són un dels grans invents de l'home. De fet, jo diria que són **la millor medicina preventiva que existeix**.

— Sí, avi, ja, m'ho has dit moltes vegades. Ens hem dividit la feina i jo gairebé he acabat la meua part. Encara que, és clar, com que jo en sé més que els altres, m'ha tocat el més difícil.

— Difícil per a tu? No m'ho crec, si té a veure amb les vacunes, per a tu no hi ha res difícil.

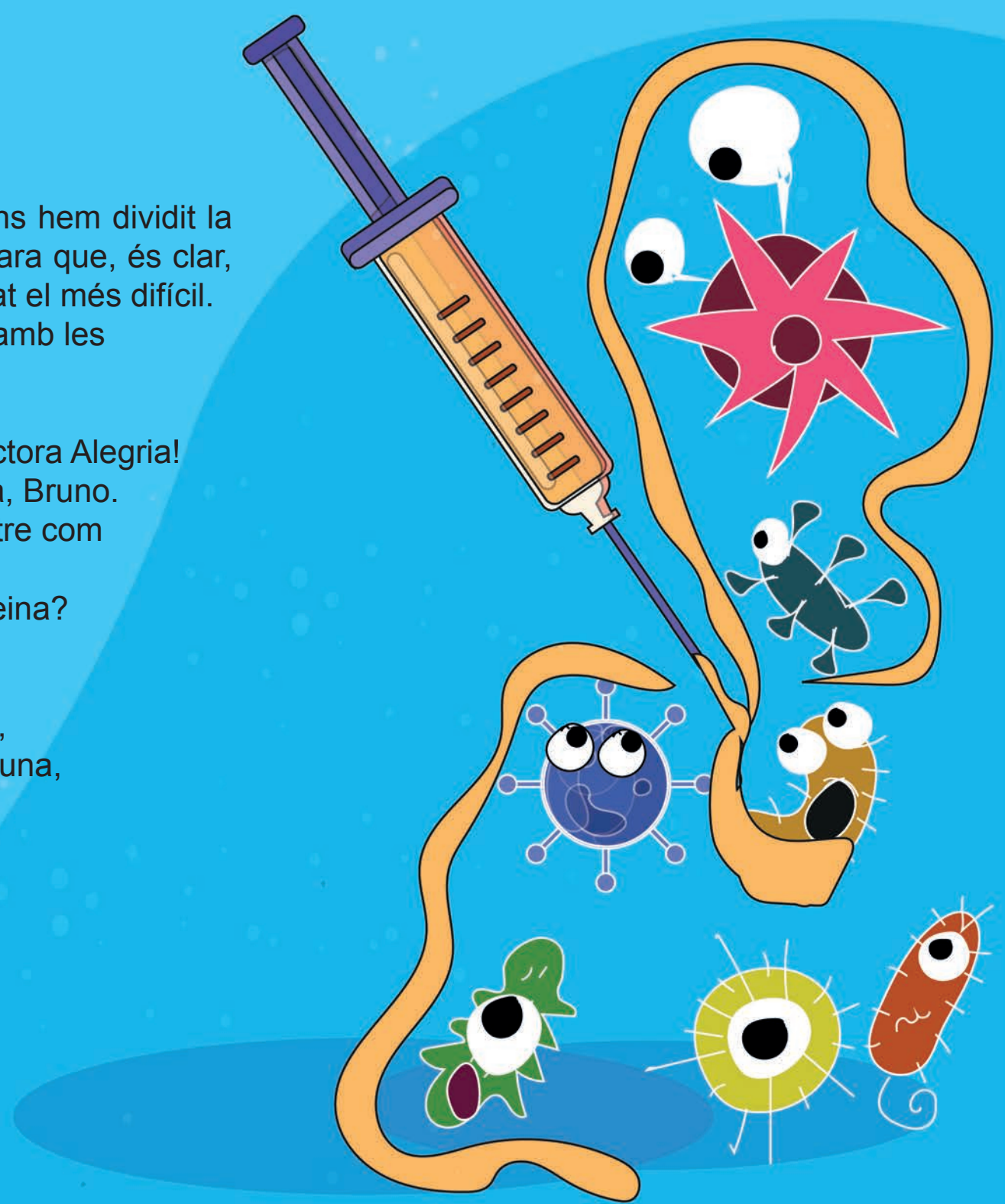
— Bé... encara sort que tinc el suport de la doctora Alegria!

— És que la doctora és una excel·lent pediatra, Bruno. Tant de bo tothom confiés tant en el seu pediatre com ho hem fet nosaltres.

— Tens raó, avi. Et dic el que m'ha tocat a la feina?

— Sí, és clar, soc tot orelles.

— Doncs he de parlar dels portadors, els ceps, el procés de desenvolupament d'una nova vacuna, els assaigs clínics... I també dels adjuvants. Havies sentit mai una paraula tan estranya?

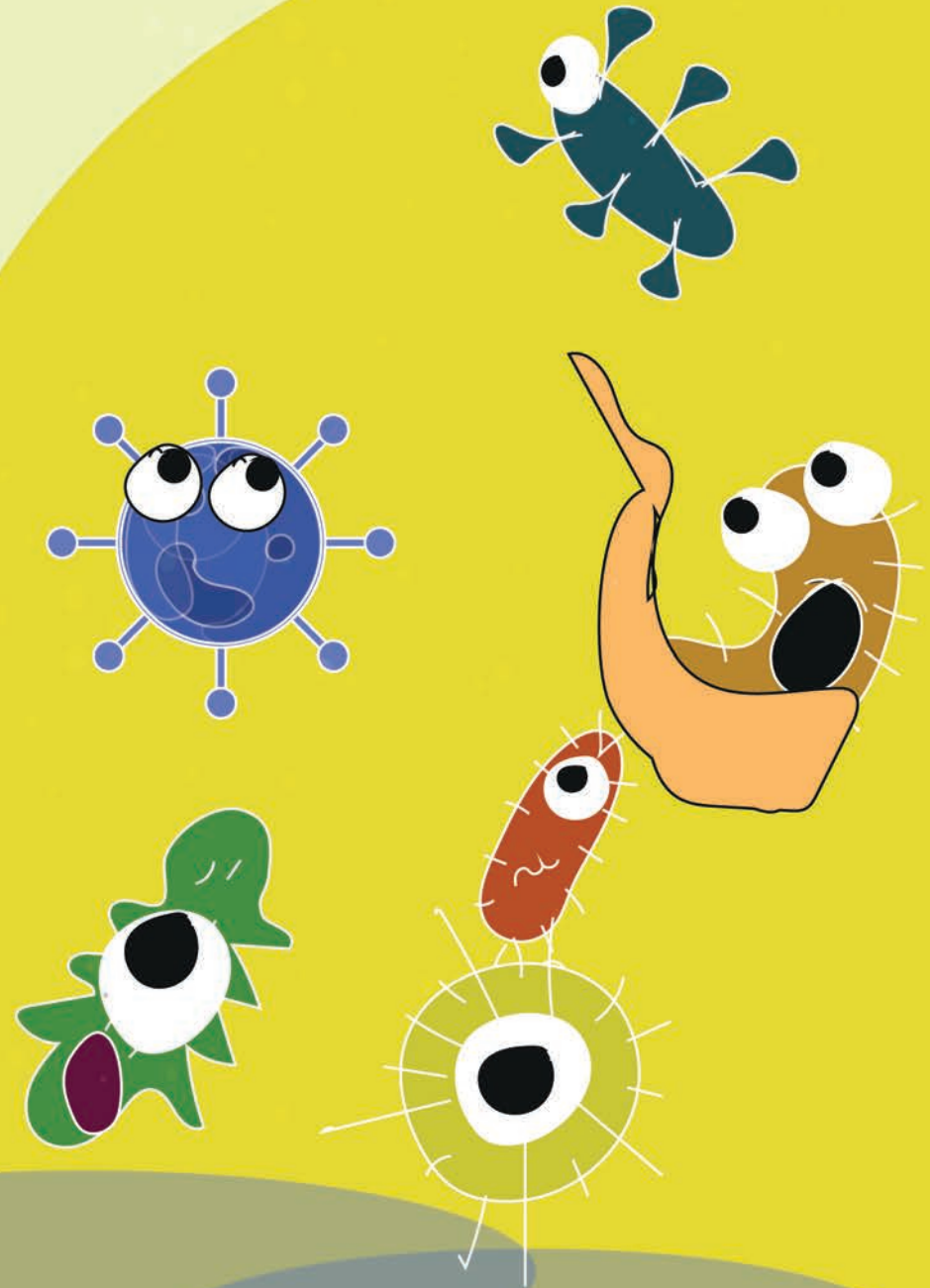

— Doncs, ara que m'ho recordes, sí...
vacunista! ha, ha, ha.

— Però avi... ara seriosament, vols saber el
que és un adjuvant o no?

— Adju... què? No l'he sentit en ma vida, i
tant que vull saber-ho!

— Vine, seu al meu costat, que la cercarem
on em va dir la doctora. Mira, aquí està! "Els
adjuvants són molècules que introduïm en
les vacunes l'objectiu principal de les quals
és potenciar la resposta immune de
l'organisme. Això vol dir que les vacunes
amb adjuvants redueixen la quantitat de
virus o bacteris en cada dosi i això facilita la
seva producció."

— I... aleshores per a què serveixen les vacunes adjuvants?

— La doctora em va explicar que, per exemple, en el cas que hi hagués una altra pandèmia les vacunes adjuvades serien una de les millors solucions perquè es podrien produir més dosis per protegir tothom.

— Que interessant...! Ja és molt tard, Bruno, me n'he d'anar ja. En parlarem en un altre moment. Desconnecta ja una mica i ves a fer una volta.

— Molt bé, d'aquí a una estoneta! Fins demà, avi!

— Fes-me cas, va. Adeu, fillet!

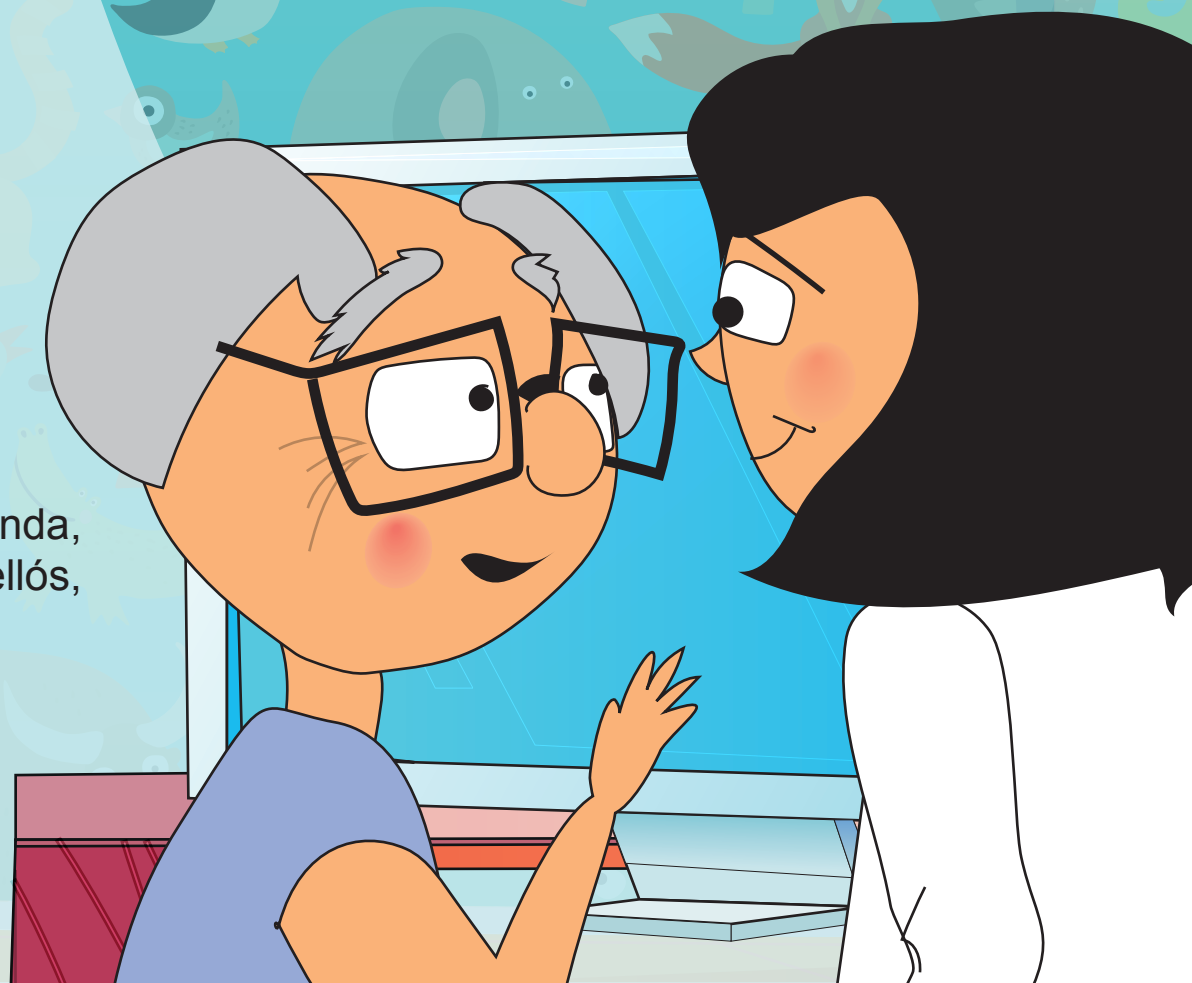
A l'endemà vaig quedar amb la doctora Alegria, com sempre, a darrera hora. Estàvem acabant ja la nostra feina i ella em volia mostrar les seves últimes anotacions.

— Quin net més trempat que tens! —em va dir mentre obria el seu ordinador. Ja gairebé hem acabat el seu treball de l'institut. Ara veuràs que bé que està quedant.

— Doncs sí, la veritat, el meu Bruno és un noi molt especial. Ahir em va estar explicant el que eren els adjuvants, que per cert, no en tenia ni idea. I m'ho va explicar molt bé.

— Ho capta tot de seguida! I, canviant de tema, volia comentar-te que tinc un amic il·lustrador que podria fer-nos algunes il·lustracions. Què et sembla?

— Un il·lustrador, de debò? És una idea estupenda, quedarà genial! Però sap el que seria meravellós, doctora?

- Doncs no. Digues.
- M'encantaria que el llegissin arreu del món i, sobretot, que els pares que dubten si vacunar o no als seus fills, no tinguin cap dubte després de llegir la nostra història.
- Sí senyor, seria meravellós! I jo afegiria una coseta més: en el cas que segueixin tenint algun dubte, que confiïn en nosaltres i ens preguntin sense por, amb aquesta facilitat amb què ho fa en Bruno...
- Tens raó, doctora! Aquesta confiança entre metge i pacient és molt, però que molt important.

aquí, oi? Només he escrit un petit resum. Parlem de tantes coses que espero haver-ho posat tot. Ens cenyim, sobretot, als conceptes que havia d'incloure en el seu treball, ja saps: els portadors, els ceps, el procés de desenvolupament d'una nova vacuna i els assaigs clínics. Comencem?

—Preparat! Si et sembla llegeixo jo les intervencions del meu net i tu les teves.

— Bona idea, som-hi!

I així va ser com vam començar a llegir el diàleg que la doctora Alegria i tu mantinguéreu durant la teva darrera visita a la seva consulta...

—
Llavors quan parlem de portadors ens referim a persones que poden transmetre una malaltia contagiosa, oi?

— *Així és, Bruno. Ho hem viscut fa poc amb el coronavirus, te'n recordes? Els portadors tenen el virus o el bacteri en el seu organisme, però no tenen cap símptoma, per la qual cosa aparentment estan sans. Per tant, aquestes persones, anomenades asimptomàtiques, són una gran font de contagi per als altres. Quan es realitzen les proves que així ho demostra, han d'aïllar-se per frenar la transmissió del contagi.*

— *Ai, tanta sort! Sí, és clar que me'n recordo. Les proves eren els tests d'antígens i les PCR.*

— *Això mateix. I el més important, Bruno. Després de la PCR, tot i que el resultat ens donés negatiu, havíem quedar-nos a casa, aïllats per no contagiar a ningú.*

— *És clar doctora, per precaució! Podia sortir negatiu perquè no s'hagués produït encara. Haver viscut aquesta pandèmia m'ha ajudat a entendre encara més el món de les vacunes. Li ensenyo el que he trobat de cep? La veritat és que això em costa una mica d'entendre-ho.*

— *A veure, què has posat?*

— Els ceps són un conjunt de virus o bacteris que comparteixen, almenys, una característica o variant genètica. Gràcies a ells, els científics identifiquen les malalties, les estudien i després busquen els possibles tractaments.

— La definició de cep l'has explicat bé, encara que no ho entenguis. Ja veuràs, et posaré dos exemples.

— Has sentit alguna vegada l'expressió "de soca-rel"?

— Sí, és clar. L'avi ho diu a tothora.

— Doncs aquesta expressió ve d'aquí. Quan diem que alguna cosa és "de soca-rel" ens referim al fet que és el moll, l'origen o l'essència d'alguna cosa.

— I l'avi sabrà el que significa "de soca-rel"?

— Doncs segur que sí, Bruno. Si no, l'hi expliques tu, que li agradarà saber-ho. Ara que dius de l'avi, saps que el teu avi es vacuna tots els anys de la grip, oi?

— Sí, ja fa uns quants anys que se la posa.

— I no t'has preguntat mai per què es vacuna cada any?

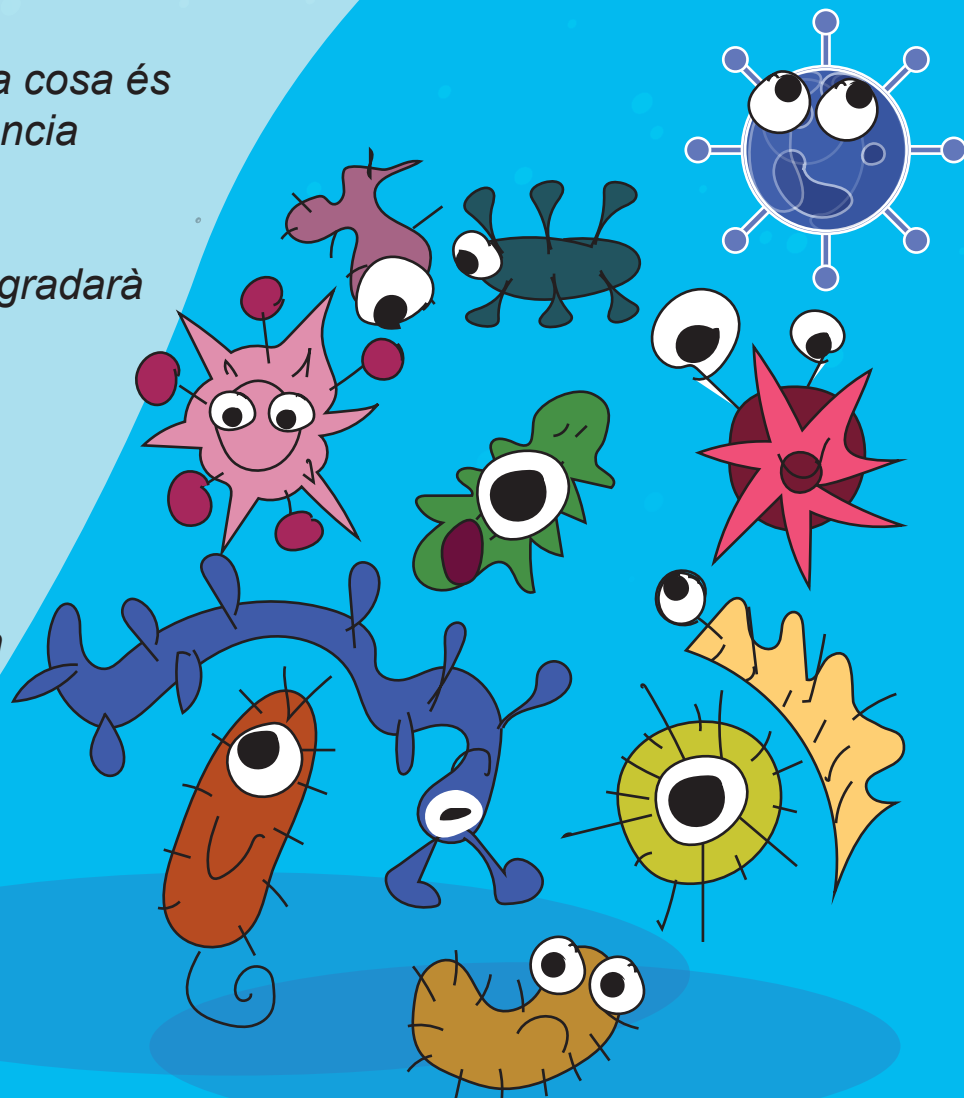
— És veritat, no ho havia pensat!

— Doncs això passa perquè els ceps dels virus de la grip van canviant, per això cada any els científics van modificant la vacuna, segons el cep.

— Ara sí que ho tinc clar, doctora! Ho apunto en el meu quadern, d'acord?

— Pren-te el temps que necessitis...

— Ja he acabat. Li puc fer una pregunta que no té a veure amb el meu treball?

— És clar Bruno, només una? No m'ho crec! Ha, ha, ha.

— És que de vegades penso si hi ha alguna manera de predir una pandèmia. Igual que l'home del temps pot predir si a l'endemà plourà o farà sol, doncs això...

— Bona observació! Però em temo que no és tan fàcil de predir. Desgraciadament l'únic que sabem és que les pandèmies han existit en el passat, n'acabem de viure una i probablement n'hi haurà d'altres en el futur. Tenim la sort de comptar amb els mitjans necessaris per crear-hi les vacunes, així que el veritablement important, Bruno, és que lluitem units contra elles per superar-les el més aviat possible.

— Ja... jo... Aquell any anàvem tots amb mascareta a classe. I pel carrer també. Recordo que per frenar els contagis havia hores en què no podíem sortir al carrer... Bé, millor parlem un altre dia del coronavirus, seguim?

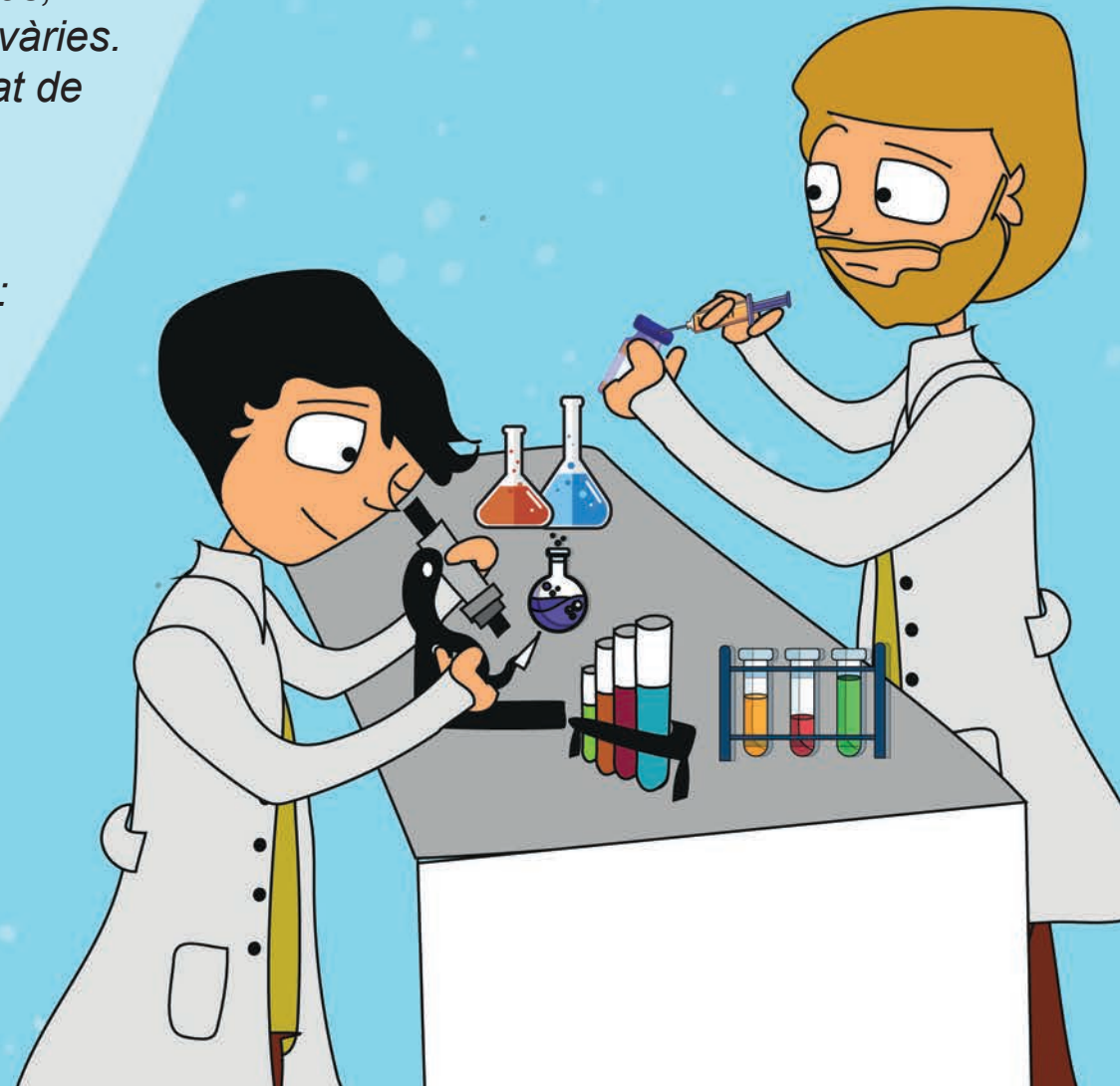
— Sí clar, un altre dia parlarem de la COVID-19. Ara val més que ens centrem en el teu treball.

— Només em falta allò del procés de desenvolupament d'una nova vacuna i els assaigs clínics. Això és fàcil, no tinc cap dubte. Llegeixo el que he posat?

— És clar, estic desitjant sentir-te.

— El procés de desenvolupament d'una nova vacuna és tan complex que pot durar anys. La major part del temps s'inverteix en realitzar controls de qualitat. Abans de provar-se en els éssers humans s'investiga al laboratori i després es prova en els animals. Així els científics comproven que a més de ser segura, es produeix la resposta immune necessària. Després es fan assaigs clínics en humans, en els quals en principi només hi participen uns quants voluntaris. Només un cop que s'hagi verificat que és segura i que s'obté la resposta immune necessària es vacunarà a un major nombre de persones, tenint en compte sempre si cal administrar una dosi o vàries. L'objectiu principal dels científics és buscar la seguretat de la nova vacuna. Per això els assaigs clínics es poden arribar a prolongar durant molt de temps.

— Molt ben explicat, Bruno! Només un petit comentari: Què et sembla si trenquem una mica el paràgraf? Quedarà molt més clar si enumeres el procés de desenvolupament.

— D'acord, ho canviaré!

— I hi afegiria un petit detall més: que en els casos d'emergència sanitària, és a dir, en el cas que hi hagués una pandèmia, com la que acabem de viure, s'acceleraria el procés d'investigació, desenvolupament i fabricació de la vacuna. Això sí, sense oblidar mai la seva seguretat, qualitat i eficàcia.

— Perfecte, afegit! Ja li he explicat que el meu avi va ser un dels primers a vacunar-se de la COVID-19, oi que sí?

— Doncs no, no ho sabia, Bruno, però en fi, coneixent al teu avi, no m'estranya en absolut.

— No l'entretinc més per avui doctora, gràcies per la seva ajuda.

— Fantàstic! Mostra-m'ho quan estigui acabat del tot, d'acord?

— Sí, és clar, l'hi mostraré.

— Bé, doncs aquesta va ser la nostra conversa.
Li sembla bé així o canviem alguna cosa?

— Bé, em sembla perfecte, encara que pensant-ho bé... sap el que canviaria? Aquesta intervenció final de la vacunació de la COVID-19. El meu net s'entesta a explicar-li a tothom que vaig ser dels primers a vacunar-me i al final, em faré famós, ha, ha, ha.

— No, no, amb la il·lusió que li fa explicar-ho.
Això sí que no ho canvio.

— Doncs aleshores, no se'n parli més Em posaré en contacte amb l'il·lustrador a veure si pugués tenir-ho preparat per a la setmana que ve, que és quan té la cita per a la vacuna, oi?

— Sí, sí, divendres que ve. I, per cert... com el titularem?
— És veritat, no hi havia pensat en el títol. Ja hi pensaré.

Si se li acut a vostè, em diu.

— Molt bé, i si no, que ho triï ell.

— Bona idea, fins a la setmana que ve doncs!

— Adeu, ja ens veurem!

Dos dies abans de posar-te la vacuna, la doctora em va enviar el conte il·lustrat. Havia quedat realment preciós! Només faltava un petit detall. No ens posàvem d'acord per triar el títol. Al final, vam decidir que el millor seria que l'escollissis tu.

— Avi, saps què? Estic una mica trist. Aquesta és l'última vacuna que em posaré amb la doctora Alegria. A partir d'ara aniré al metge del pare i la mare.

— És clar, és el que té fer anys, que et fas gran. Però no t'amoïnis, estic segur que mai oblidaràs la doctora Alegria. A més, segur que seguireu quedant alguna estona.

— M'ha ajudat un munt! Mira, he portat el meu treball per mostrar-li.

— Crec que ella també t'ha de mostrar una cosa.

— Ah sí, a mi?

— Ara ho veuràs, sorpresa!

Quan vam arribar al consultori no hi havia ningú esperant a la consulta, així que vam trucar i vam passar.

— Endavant, us estava esperant! –va dir emocionada.

— Hola, doctora. Li he portat el meu treball.

— Fantàstic, Bruno! Però abans de mostrar-me'l, deixa que el teu avi i jo et donem una cosa que t'hem preparat amb molt d'afecte.

— Tots dos? Heu preparat una cosa per a mi...?

— Sí, és un regal especial – va dir mentre el treia del seu calaix. -Té. Esperem que t'agradi.

Al principi, es va dibuixar un somriure enorme a la teva cara mentre fullejaves les pàgines de la història. Després, unes tímides llàgrimes d'alegria van entelar teu rostre.

- Va, Bruno, no ploris, que el mullaràs!
- És un conte, quins dibuixos més bonics! Si jo soc el protagonista! Avi, tu també hi surts, i la doctora...
- És clar, és la teva història, Bruno!
- M'encanta, és preciós, gràcies! El mostraré als meus amics. I el llegiré al Nicolás perquè no tingui por a les vacunes.

- Només hi ha un petit problema.
- Quin problema?
- Que no té títol!
- Ah, bé, no hi fa res! Quan el llegeixi a casa amb en Nicolás en pensaré un.
- Fantàstic!

Ens vam anar a casa amb la vacuna posada i el teu conte a la motxilla. Tan bon punt vam arribar li vas demanar a la mare si podies llegir-li el conte al teu germà abans de dinar. La mare et va donar permís i us vau anar a la teva habitació. En Nicolás va escoltar el teu conte sense parpellejar ni un moment i quan vas acabar de llegir-l'hi, el seu primer comentari va ser:

BRUNO, JO TAMBÉ EM VACUNO!

Llavors et vas quedar un moment mirant-lo sorprès perquè sense saber-ho, ell acabava de triar el títol del teu preciós conte.

Epíleg.

Com has vist, tant en Bruno, com en Nicolás, com la seva mare i el seu avi s'han anat vacunant al llarg de les pàgines del conte. I aquest és un missatge molt clar en els moments actuals: les vacunes no són només per als nens. Les vacunes s'utilitzen en totes les edats, des de l'embaràs fins a les persones més grans de 65 anys. A cada edat hi ha un moment per rebre una vacuna.

En el Pròleg deia que el llibre que tens a les mans té el format d'un conte, però no és un conte qualsevol, ni tan sols és un “conte xinès”.

Perquè els “contes xinesos” són faules, fins i tot poden ser mites o creences, i de vegades en la nostra cultura, quan ens referim a un “conte xinès” ens estem referint a una notícia falsa o una mentida. Però en el conte que tens entre les mans no hi ha una sola mentida, és una càlida història de complicitat entre un avi, el seu net i la pediatra, que al llarg de les seves 28 pàgines va explicant, pàgina a pàgina, què és una vacuna, per a què ens vacunem, com funcionen les vacunes, perquè és important vacunar...: les mateixes preguntes que es fan diàriament milers de pares quan han de començar a vacunar els seus fills sans, de vegades amb temors i dubtes, perquè han sentit que les vacunes poden no ser segures, o poden tenir efectes secundaris.

I és que, malauradament, hi ha molts pares amb reticències o dubtes davant la vacunació dels seus fills, perquè des de fa uns anys circulen per internet (mitjançant el conegut "Dr Google") o per les xarxes socials, nombroses notícies falses, amb dades, mites i creences que fan que pares mal informats decideixin no vacunar els seus fills, posant en perill la seva salut. I aquests rumors i creences al voltant de les vacunes són difosos pels coneguts com a moviments antivacunes, i per a això es valen de l'anonimat d'internet i les xarxes socials.

Un bon consell, és que, si vols resoldre els teus dubtes respecte a les vacunes, preguntis directament al teu professional sanitari, al teu pediatre, al teu metge, a la teva infermera, al teu farmacèutic. I si vols tenir respostes als teus dubtes a través d'internet, accedeix només a pàgines segures basades en l'evidència científica.

Els pares amb dubtes sobre les vacunes, un cop els han resolt, segueixen els consells dels seus pediatres, autoritats sanitàries i societats científiques, i mantenen el calendari de vacunacions vigent al nostre país, a diferència dels moviments antivacunes, que creuen, com un dogma de fe, que la vacunació és perjudicial i deixen de vacunar els seus fills, tot i l'evidència científica sobre la seguretat i l'eficàcia de les vacunes.

Els moviments antivacunes són tan antics com les pròpies vacunes: van sorgir gairebé al mateix temps que la primera vacuna, la vacuna contra la verola. I crec que val la pena que comptem breument com van sorgir les vacunes: l'any 1796, l'Edward Jenner, un metge rural anglès, a qui es considera el pare de la vacunologia moderna, va comprovar que les muniidores de vaques estaven en contacte amb la verola bovina, una malaltia benigna per a elles, i en canvi no emmalaltien de la verola humana, malaltia molt més greu, i que en aquells anys provocava centenars de milers de morts al món. El Dr Jenner observant aquest fenomen va demostrar que variolitzant a un nen a partir de les lesions de les mans de les muniidores, aquest nen quedava protegit de la verola humana. El Dr Jenner va investigar, i va publicar, que el nen James Phipps, que aquest era el nom de l'infant en qüestió, setmanes després de la variolització, i en posar-se en contacte amb la verola humana no va contraure la malaltia: aquí comença l'era moderna de la vacunació.

I tan sols sis anys després, van sorgir al Regne Unit les primeres publicacions d'una anomenada societat antivacunes, que va tractar de ridiculitzar i tirar per terra els primers arguments científics del començament de les vacunes. Fins i tot alguns col·legues metges del propi Dr Jenner posaven en dubte l'eficàcia del seu descobriment.

Uns anys més tard, l'any 1803, va salpar del port de La Corunya un vaixell, el Maria Pita, rumb als territoris que posseïa Espanya a Amèrica i Filipines, amb l'objectiu de variolitzar al major nombre de població possible, i d'aquesta forma controlar els estralls que la verola estava causant en aquells territoris d'ultramar. El vaixell va ser conegut com el vaixell de la vacuna, i l'expedició científica que viatjava en ell, la Real Expedición Filantrópica de la Vacuna, es va considerar la primera gran expedició sanitària de la història. L'expedició estava formada per 22 nens orfes, d'entre 3 i 9 anys, acompanyats per la rectora de l'orfenat, la Isabel Zendal, que exercia funcions d'infermera, i diversos metges (Francisco Javier Balmis, director de l'expedició, i José Salvani, entre altres), il·lusionats en dur a Amèrica el fluid vacunal que immunitzès contra la verola humana a milers de persones exposades a aquesta greu malaltia. No em vull estendre en aquest relat, però crec que ha valgut la pena que coneguem com van sorgir els primers moments de l'inici de la vacunació al món.

La història és llarga, però amb un final feliç. Els moviments antivacunes van continuar, i encara continuen, semblant els seus dubtes sobre l'eficàcia i la seguretat de les vacunes, però la ciència ha seguit avançant, i dos segles després del descobriment del Dr Jenner, després d'àmplies campanyes mundials de vacunació, es va aconseguir eliminar definitivament la verola del món. L'any 1979, l'Organització Mundial de la Salut (OMS), va declarar eradicada la verola, salvant la vida de centenars de milers de persones, però el que és més important, demostrant que les vacunes funcionen, salven vides, i que gràcies a elles es poden controlar, eliminar i eradicar malalties que provoquen morts i sofriment. Aquest és l'objectiu de les vacunes.

Fins fa uns anys, les vacunes eren només per als nens. Però les malalties infeccioses no entenen d'edats, i avui parlem de vacunes per a totes les edats de la vida, protegint també a les embarassades, als adults i a la gent gran davant de diferents malalties que poden provocar complicacions greus a qui les pateix.

Quan estic escrivint la Introducció per al nostre estimat conte, el planeta està vivint la pandèmia pel SARSCoV-2, que ha capgirat al món i ha generat la necessitat d'investigar, amb caràcter d'urgència, per al desenvolupament de noves vacunes davant d'un nou virus desconegut per a la humanitat.

No hem d'oblidar que epidèmies i pandèmies i altres catàstrofes sanitàries han conviscut amb la humanitat durant segles, i m'ha semblat oportú fer aquests comentaris a l'epíleg del conte, perquè tinguem molt present que és responsabilitat de tots cuidar-nos a nosaltres mateixos, als que ens envolten, i també al nostre planeta.

En el moment d'escriure aquestes notes, finals de desembre de 2020, i des del març, s'han posat en marxa més de 200 assaigs per al desenvolupament de possibles vacunes contra la COVID19, i d'elles, deu estan en les últimes fases dels assaigs clínics en Fase 3 per completar les fases de seguretat, immunogenicitat i eficàcia. De fet, el dia 8 de desembre es va iniciar la vacunació al Regne Unit, i la setmana que ve s'iniciarà la vacunació als Estats Units, Canadà, Mèxic i diversos països més, i si el full de ruta es manté, en el primer semestre del 2021 començaran a gran escala les següents vacunacions que marquin el començament de la fi d'aquesta pandèmia.

Les vacunes ens protegeixen davant de malalties immunoprevenibles, i per això hem de mantenir la confiança en la seguretat i eficàcia de les vacunes per part de la població. Les vacunes segueixen sent necessàries al Segle XXI, i més que mai hem de tenir present que les vacunes per si soles no salven vides, ho fa la vacunació.

Santa Cruz de Tenerife, a 12 de desembre de 2020.

Luis Ortigosa.

Pediatre. President de la Societat Canària de Pediatria de Santa Cruz de Tenerife.

Membre del Grup Tècnic de Vaccins del Govern de Canàries, i Assessor Intern del CAV-AEP (Comitè Assessor de Vaccins de l'Associació Espanyola de Pediatria).

Per saber més sobre les vacunes...

<https://www.mscbs.gob.es/profesionales/saludPublica/prevPromocion/vacunaciones/calendario-y-coberturas/home.htm>

https://www.mscbs.gob.es/profesionales/saludPublica/prevPromocion/vacunaciones/calendario-y-coberturas/calendario/Calendario_CCAA.htm